СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLV. Ч. 100. Джерзі Сіті, Н. Дж., пятниця, 30-го квітня, 1937. VOL. XLV. No. 100. Jersey City, N. J., Friday, April 30, 1937. THREE CENTS

УРЯД ПЛЯНУЄ ДАЛЬШЕ ЗМЕНШЕННЯ ДОПОМОГИ

ВАШИНГТОН.—Представники президента Рузвелта ствердили авторитетно, що президент задумує згодитися на ще дальші обмеження федеральної допомоги для безробітних. Коли минулого тижня він заявився за зменшення допомоги до 1 біліона 500 міліонів долярів, то тепер він, мовлять, стоїть за зниження їх до 1 біліона 200 міліонів долярів.

Виходить, що президент заявився за всяку ціну зрівноважити буджет.

ДОМАГАЮТЬСЯ ПЕРЕПИСУ БЕЗРОБІТНИХ.

ВАШИНГТОН. — Торговельний комітет сенату постановив відбути переслухання в справі законопроєкту Малонія про потребу зроблення в краю перепису безробітних.

Переслухання почнуться вже в наступнім тижні перед субкомітетом, на котрого чолі стоїть сенатор Овертон. Кажуть, що комітет видай згодиться поперти проєкт.

Президент Рузвелт сумнівається, чи такого перепису тепер треба.

СЕНАТОРИ ПРОТИ ПРЕЗИДЕНТА.

ВАШИНГТОН. — Три сенатори, котрі належать до судейського комітету сенату, а котрі досі ще не заявили своєї думки в справі президентського пляну реформи федерального суду, над котрою цей комітет робить розсліди, вже висказалися проти проєкту. Замітно, що ці три сенатори, МекКарен з Невади, Геч з Ню Мексика й О'Магоні з Вайомінгу, належать до Демократичної Партії.

З огляду на цю заяву судейський комітет предложить сенатові рапорт, що він противиться ухваленню закону про реформу суду. В комітеті за реформу стоїть 8 сенаторів, проти 10.

ВЕЛИКА АРТИСТИЧНА ФУНДАЦІЯ.

НЮ ЙОРК.—Жул Бейч, банкир і колектор творів штуки, подарував стейтові Ню Йорк свою велику збірку творів і дім на Пятій Евені, в котрім ця збірка тепер знаходиться.

Збірка має 77 образів найбільших артистів світу неоціненої вартости. Має вона бути ведена як окрема фундація.

НЕ ПУСКАЮТЬ УРОЖЕНЦІВ РОСІЇ В РОСІЮ.

НЮ ЙОРК. — „Новое Руское Слово" повідомляє, що останніми часами Москва перестала видавати віза на вїзд у Росію людям, що родилися в Росії. Не пускають навіть людей, звісних із своїх симпатій до большевицького режиму.

На запити газети ні советський консуль у Ню Йорку ні амбасада у Вашингтоні не вміли подати ніякого пояснення.

НОВИЙ ЗАКОН ПРОТИ ДИТЯЧОЇ ПРАЦІ.

ОЛБАНІ (Ню Йорк). — Сенат стейтової легіслятури ухвалив 48 голосами проти 3 ухвалений уже нижчою палатою законопроєкт Мофета, на основі котрого забороняється продавати в цьому стейті товари, вироблені дитячою працею.

ЗАКОН ПРО НЕВТРАЛЬНІСТЬ ПЕВНИЙ УХВАЛИ.

ВАШИНГТОН. — Розсліди газетярів між членами обох палат конгресу показують, що законопроєкт про невтральність, ухвалений конференцією представників обох палат, певно буде ухвалений.

АМЕРИКАНЦІ ВІДКЛИКУЮТЬ ПОДОРОЖІ НА КОРОНАЦІЮ.

НЮ ЙОРК. — Корабельні лінії кажуть, що багато пасажирів, що були замовили собі подорож на коронацію англійського короля, відкликують тепер ці резервації. Розпити серед них переконали заряди кораблів, що американці бояться великої дороженечі в Лондоні підчас коронації.

ШАХРУВАННЯ СТАРОВИНИ.

ВАШИНГТОН. — Департамент скарбу порадив конгресові ухвалити закон про дозвіл ввозити до краю памятки старовини без ніякого мита, бо, мовляв, ці памятки на 75% фальсифікати.

За останніх 28 літ американці ввезли цих „памяток" на загальну „вартість" 640 міліонів долярів.

МАГНЕТИЧНА БУРЯ.

ВАШИНГТОН. — Департамент Земського Магнетизму при Карнегівськім Інституті подає, що останніми днями земля переходила через одну з найгірших бур останньої сотки літ.

Магнетична буря, що проявляється незвичайно великими ваганнями на магнетичнім полі землі, почалася в неділю й тревае ще й досі.

Учені роблять розсліди над причинами цього забурення. Догадуються звязку між бурею й плямами на сонці.

ОБРАЗ „ІДЕАЛЬНИХ РОДИЧІВ".

На Краєвому Конгресі Родичів Вчителів у Ню Бронсвик, Ню Джерзі, прочитала Аліса Соверс, спеціялістка для виховання дітей, реферат про „ідеального батька". Вона доказувала, що діти ждуть від родичів не багатства, а твердої, але справедливої дисципліни.

СМЕРТЬ ПРИ КОПАННЮ КРИНИЦІ.

Підчас копання криниці в околиці міста Манагви (Нікараґва), зачадилися 4 чоловіки. Одного з них відіслано до шпиталю й уратовано, три інші померли. Причиною випадку був двокисень вугля. Догадуються, що цей газ зібрався під землею ще з часу землетрусу в 1931-шім році.

НАПАД НА СУДДЮ НЕРОЗВЯЗАНИЙ.

Нюйорська поліція ще не вспіла знайти причини нападу на суддю муніципального суду Джана О'Ніла, котрого хтось пробив тяжко минулого вівтірка. Поліція переглядала всі судові рекорди, чи не було якої основи для пімсти, але не могла попасти на ніякий здогад.

4,000 КГ. РОПИ СПЛИНУЛО ІЗ ЗБІРНИКА.

В копальні Анна в Майдані (станиславівського воєвідства) 3 хлопці в віці 5 і 7 літ відчинили збірник ропи при нафтовому шибі й випустили 4,000 кг. ропи. Небезпечний збірник був для кожного доступний.

ВЕРТАЮТЬСЯ ПО 20 РОКАХ З ВІЙНИ ДОМІВ.

До Синевідська коло Сколього вернулися цими днями полонені зі світової війни зі сходу, з СССР. Кажуть, що іде ще один транспорт таких вертаючих полонених. Неодна рідня вже думала, що її свояк — такий полонений — помер і неодна жінка такого полоненого вийшла замуж за другого.

АЛЬБАНСЬКІ ЖІНКИ СКИНУТЬ ЗАСЛОНИ З ЛИЦЬ.

Альбанія переживатиме небаром величезні зміни у звязку з подружжям короля Зогу з графинею Анною Мікеш з Мадярщини. Графиня Мікеш, яка рішила віддатися за альбанського короля, поставила умови, які король Зогу дуже радо приняв. Домагалась вона, щоби на підставі королівського декрету 500,000 альбанських жінок скинуло одного дня свої заслони, які обовязували їх згідно з магометанськими звичаями і традицією. Крім цього король видав декрет, що в цілій державі обовязуватиме моногамія. Спершу думав дехто, що королівські декрети викличуть правдиву бурю протестів. Одначе в цілій Альбанії запанував величезний ентузіязм з приводу королівських декретів. Багато альбанських жінок замовили собі европейські одяги, хоч їх матеріяльний стан доволі нужденний. Одночасно велике поводження має тепер в Альбанії косметична штука.

БУДУТЬ ВОЗИТИ ТЯГАРІ БАЛЬОНОМ.

Заряд великого кермового бальона „Гінденбург" уже порозумівся з підприємством „Рейлвей Експрес" про вожения тягарів бальоном. У своїх 20 наступних подорожах між Америкою й Німеччиною „Гінденбург" буде брати такі тягарі до висоти 10 тон. У найближчій своїй подорожі бальон повезе один літак у Німеччину та кілька тисяч фунтів тягару в Англію.

67 ТУНЕЛІВ НА 130-КІЛЬОМЕТРОВОМУ ВІДТИНКУ.

По чотирьох роках робіт північний відтинок трансіранської залізниці довели до столиці Ірану. Полудневий відтинок, що має получення з Перським заливом, не є навіть у половині викінчений, бо такі є там великі теренові труднощі. Загальна довжина залізничої лінії, що получить Каспійське море з Перським заливом, буде мати 1,435 км. На відтинку між Фірей-Куг і Чаргі, довжини 130 км., є 67 тунелів, збудованих у дуже трудному терені. Найдовшим тунелем північного відтинка залізниці є тунель під місцевістю Ґадук. Цей тунель має 2,888 м. довжини. Найвищою точкою, що нею проходить залізниця, це висота 2,112 м. і тунель довжини 671 м.

ЗА ТРИ ДНІ ВИРВАВ 2,500 ЗУБІВ.

Цей несамовитий рекорд осягнув добродій Душан Крстіч з містечка Тетовон у південній Сербії. Крстіч, потрохи „хлопський фільософ", а потрохи знахор, рекламується як „чародій, атлет та чудодійний дентист".

Велику більшість його пацієнтів творять вояки місцевої залоги. Вони твердять, що Крстіч рве зуби зовсім без болю, хоч і нічим не знечулює. Але ще більша дивовижа в тім, що Крстіч рве зуби лише голими пальцями.

ДОЛЯ ДОСЛІДНИКА В КИТАЮ.

Німецький дослідник д-р В. Фільхнер, що хотів переїхати кордон із центрального Китаю до китайського Туркестану, попав у руки сторожі, яка завезла його до південно-східної частини Туркестану як полоненого. Фільхнер перебуває в Китаю вже втретє. Він славний тим, що щасливо переїхав колись Памір т. зв. покрівлю світу. У 1927 р. блукав довго з караваною по пустині Гобі і попав у руки диких тубильців. Якби не інтервенція Далай Лями, то був би згинув. З останньої виправи привіз він 22,000 м фільми.

ТАЄМНИЦЯ СФІНКСА РОЗВЯЗАНА.

При останніх розкопах у Каїро під проводом місцевого професора Селіма Гассана знайшли новий надпис, з якого виходить, що Сфінкс вибудували в честь бога-сонця Ра. Другий надпис каже, що жертву одного з фараонів, Аменофіса, замкнули у святині Сфінкса. Надписи ці розяснюють у перше таємницю Сфінкса.

ТАЄМНИЧА ШПИГУНСЬКА АФЕРА.

На француско-німецькім кордоні в околиці місцевостей Стірінґ-Вендель знайшли у віддалі 200 м. від території Сари якогось мужчину, що давав слабі знаки життя. Коли ранений відзискав память, перші його слова це було питання, що сталося з плянами, які щезли з кишені його одягу. Імовірно ранений є француз. Цілу справу тримають у незвичайно великій тайні. Окремий післанець „Парі Соар" не довідався ніяких потробиць. Не міг навіть довідатися, до якої лічниці перевезли раненого. Ціла справа має посмак якоїсь сензаційної, таємничої шпигунської афери.

ЗОЛОТІ ВЕЛИКОДНІ ПИСАНКИ.

У Лондоні виставили на показ серед ріжних дорогоцінностей російської царської родини золоті писанки, які що року діставала в дарунку цариця від свого придворного ювілера. Деякі з тих писанок залишилися й досі. Одна з них є з гірського кришталю у формі чарівного замку, де на педесталі стоїть пава, що ходить і кланяється. Є там моделі лебедів, залізниць та ріжних фантастичних потвор. В одному яєчку є портрет цариці на червоному діяманті з корони Петра І. Знавці твердять, що червоний діямант у природі не існує і його створив якийсь великий мистецьхемік. Сам цей діямант варт 15,000 фунтів стерлінгів!

І БІДНІ НЕРАЗ МАЮТЬ ЩАСТЯ.

У Будапешті оповідають собі свіжі події про мешканців цього міста, яким щастя впало на голову з неба. Міліонер Йоган Рінгер, умираючи, записав 35,000 пенго свому голяреві, який роками приходив до нього додому і голив його дбайливо, приємно і ніколи його не врізав. Власник маленької молочарні, якийсь Геор К. (із скромности не хотів подати пресі свого назвища) роками бідував і рішив купити собі льос. Льотерія розчарувала його. Спробував іще раз і присягнув, що це буде в останнє, бо і так не має з чого жити. Виграв 20,000 пенго. Ледви вичитав число свого льосу в газеті, як до його крамниці ввійшов адвокат і приніс йому вістку, що один з його клієнтів, який постійно купував у нього молоко, записав йому 15,000 пенго. Найцікавіше було те, що молочар навіть не знав, хто такий його добродій. Багатий панок приходив часто пити молоко і в молочарні з розмов довідався, що молочар дуже бідує.

ЩУР У КАВАРНІ.

У каварні при вул. Торговій у Варшаві в полудневих годинах по салі в божевільних скоках зачав кидатися величезний щур. Він покусав бородатих гостей каварні. Покусав також кельнера, що намагався його вбити. Аж дозорець дому вчинив щурові кінець. Три поважніші жертви щура перевезли до лічниці, бо підозрівають, що щур був скажений.

В СССР КРАДУТЬ МІЛІОНИ

МОСКВА. — Советський часопис „Труд" помістив статтю, в якій обвинувачує ріжні комісаріяти, як теж заряди робітничих організацій у великих крадіжах та спроневіренню грошей на свої приватні справи. „Труд" говорить, що суму 35 міліонів, призначену для культурних потреб серед будівляних робітників, комісарі спрятали так, що навіть не записали в книжках, що з цими грішми сталося. Щойно провірка виказала, що цю суму витратили на ріжні „премії" та „субсидії" постороннім людям. Провірка також виказала, що ріжні директори фабрик та політичні комісарі їздили собі до схочу на вакації, побираючи подвійну заплату, ще й до того діставали в державних санаторіях цілком безплатне удержання. А часопис „Ізвестія" накидається на заряд легкої індустрії, що вона не засобляе населення в потрібні річи. „Ізвестія" кажуть, що справа з продуктами щоденної потреби стоїть дуже зле і на ринках є великі браки текстильних виробів, панчіх, обуви і т. п.

БОЛЬШЕВИКИ ПРО ВЛАСНІ ЗАСІВИ.

РИГА. — Офінор подає за „Ізвестіями" з 6 квітня ц. р. таке: „Білоруська република починає сівбу дуже повільно і пізно. Першого квітня плян був виконаний на 64.5%, але в десятьох районах менше ніж на 10%. Біля 50 машино-тракторних стацій іще навіть не почали складати умови з колхозами. В складах та елеваторах лежить іще багато невивеженого насіння. Вивоження мінеральних погноїв на поле відбувається незвичайно зле. Дальше затягання сівби буде вважатися безумовним злочином проти держави", кінчать „Ізвестія".

ЗНОВ АНТИСЕМІТСЬКІ ВИБУХИ В ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА. — У двох школах у Варшаві вибухли знов гострі протижидівські вибухи, у висліді яких знов замкнено ці школи. Польським студентам закидають, що вони кидали бомби на жидівські бизнесові підприємства, нападали на жидів на вулицях, залізницях та автобусах і переводили економічні бойкоти. Студенти демонстрували перед міністерством виховання, домагаючись обмеження жидів на університетських студіях.

ЯК ЖИДИ ПОМАГАЮТЬ СВОЇМ.

ПАРИЖ. — Жидівський допомоговий комітет оголосив звіт, у якому подає, що відколи прийшов у Німеччині до влади Гітлер, цей комітет видав на допомогу німецьким жидам суму три міліони долярів. Цей комітет витягає потрохи жидів з Німеччини і помагає їм влаштовуватися за границею. В Німеччині ще осталося 112,000 жидів.

ЛІЗУТЬ З БРУДНИМИ ЧОБІТЬМИ В НАШУ ДУШУ.

ЛЬВІВ. — Яворівський староста вислав пару тижнів тому накази до українських товариств, щоб виключити з них кільканацять членів, самих свідомих і активних українських громадян. І так, має виключити читальня „Просвіти" в Яворові інж. Володимира Бориса, Володимира Грабовського, Мирона Кулинича, Остапа Линду, Марію Лису, Стефу Станьківну; читальня на Малім Передмістю має виключити Ілька Тиндика; Кружок „Рідної Школи" в Морянцях має виключити Степана Брошка; Лут у Порудні Степана Ляшока; читальня „Просвіти" в Наконечнім Нестора Вомanця; читальня Яворів, Велике Передмістя, Романа Білоуса і Степана Линду.

НАСТУП РЕВОЛЮЦІОНЕРІВ ПРОДОВЖАЄТЬСЯ.

САН СЕБАСТІЯН. — Наступ революціонерів на Більбао далі продовжається. Вони здобули за останню добу двацять сіл в околиці Більбао, а також багато военного матеріялу і 5,000 бранців. Рівночасно штаб революційних військ найрішучіше заперечив, начебто їх літаки збомбардували місто Ґуерніка. Того дня була мряка і революційні літаки ні на хвилю не взносилися в повітря. Це місто підпалили самі червоні анархісти, подібно, як вони це зробили з містом Ейбаром.

ТАВРУЮТЬ ТИХ, ЩО СМІЮТЬСЯ ПІДЧАС ДРАМИ.

БЕРЛІН. — Німецькі часописи почали картати тих людей, які підчас фільмової вистави, в найдраматичніших хвилях починають сміятися. Часописи наводять чотири такі фільми, в часі яких публика демонстраційно сміялась. „Ді Есенер Націонал Цайтунг", хоч картає публику, то вину в цьому також фільмові виробництва, які так спантеличили публику, що вона вже не може відріжнити справжнього мистецтва від баракла. Інша газета радить, щоб для протесту, коли такого потрібно, публика не сміялась, тільки вийшла з вистави.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДАЛІ ЦЬОГО — ВЖЕ ГОДІ!

Діються нераз у громадському житті річи, на які не можна не звертати уваги, якщо те життя має бути здорове, творче і культурне. Думаємо, що така хвиля настала тепер, коли мова про наше українське життя в Америці. В доказ цього містимо в сьогоднішнім числі нашого часопису два письма, надіслані п. Василем Авраменком до У. Н. Союзу і до професора Олександра Кошиця, а які мають бути відповіддю на критичні завваги, написані проф. Кошицем з нагоди появи фільми „Наталка Полтавка", що, як відомо, були поміщені недавно в „Свободі".

Пригадуємо, що у вчорашній „Свободі" проф. Кошиць заявив, що ручить своїм словом, що написав критику з власної ініціятиви, з чисто мистецької інтуіції, з обовязку стати на сторожі чистоти українського мистецтва, щоб у будучности при нових евентуальних того роду фільмах не зроблено українському імені й українському мистецтву тої шкоди, яку їм нанесено виставою фільми „Наталка Полтавка". Проф. Кошиць віддав пошану тим українським робітникам, що склали гроші чи жертви на цю фільму, і заявив, що, керуючись тим, щоб були по можности ратовані ті робітничі гроші, він здержував друк своїх критичних завваг до цього моменту, коли вже був певен, що його критика не тільки, що не нанесе матеріяльної шкоди тим, що вложили гроші в виставу цеї фільми, але, навпаки, ще їм, так би сказати, нажене наново нову публику, себто навіть тих, що вже фільму раз бачили, а тепер підуть іще раз, щоб переконатися, чи його завваги справедливі.

Одержавши від п. Авраменка письмо, затитуловане „Моя відповідь Олександрові Кошицеві", якого фотографічна відбитка видніє на цій стороні, ми, річ ясна, не могли цього письма помістити в „Свободі" вже хочби тому, що воно моглоб наразити У. Н. Союз на судовий процес і евентуальну заплату відшкодування. Отже ми відослали це письмо проф. Кошицеві, щоб познайомити його зі змістом цеї „відповіди". Проф Кошиць відослав нам цю „відповідь" з проханням, щоб доконче її помістити цілковито в такім виді, як нам надіслано, бо вона так вірно й знаменито характеризує особу п. Авраменка, його розуміння мистецтва та служби Україні і його методи боротьби з усіми тими, що з ним не погоджуються, що тут уже більше нічого додати не можна. Проф. Кошиць теж попросив, щоб оригінал цеї відповіди йому подарувати, щоб він міг переслати його до Українського Музею в Празі, де збирають документи його поїздки по світі з українською піснею, щоб між іншим була захована „на вічну память" і отся відповідь п. Авраменка.

З нашого боку заявляємо, що ми і тим разом не булиб дали себе тероризувати п. Авраменкові і не булиб допустили, щоб він міг в Америці нарушувати свободу чийогось слова аж в такий разячий спосіб. Ми не булиб дали йому спромоги назвати критику проф. Ол. Кошиця „нечесною" і аж так зневажати таку людину, перед якою склонив голову широкий культурний світ і яка рознесла по світі славу українського імени й красу українського мистецтва. Та проф. Кошиць є тої думки, що проголошення цього вийде нашому мистецтву і українській справі на добре, бо наше громадянство доперва тепер подбає про те, щоб такі річи вже більше не могли мати в нас місця.

ДОКУМЕНТИ ЧАСУ

Нижче містимо два письма п. Василя Авраменка. В першім, яке містимо у дослівнім відписі, без усяких стилістичних чи яких інших поправок, п. Авраменко, звертаючись до екзекутиви У. Н. Союзу зприводу появи в „Свободі" критики п. Олександра Кошиця про фільму „Наталка Полтавка", пише, що тим чином „Свобода" помістила **„нечесну критику".** А далі він взиває екзекутиву У. Н. Союзу і редакцію „Свободи", щоби „були чесні й справедливі до обох сторін" і не мішалися до справи фільми „Наталка Полтавка", бо до цього не мають жадного, „ні морального, ні матеріяльного права".

Друге письмо п. Авраменка, звернене до п. Ол. Кошиця, є тут передане як фотографічна відбитка.

I.

Пише: Василь Авраменко, 747 Бродвей, Ню Йорк, Н. Й.

До Екзекутиви Українського Народнього Союза в Сполучених Державах Америки
на руки
Предсідателя пана Миколи Мурашка.
81—83 Ґрен стріт, Джерзі Сити, Н. Дж.

В Ню Йорку, Н. Й., Дня квітня 21. 1937 року.

Хвальна Екзекутиво!

З причини тої, що в числах 84—87 Вашого часопису „Свобода" з днів 12—15 квітня 1937 р. на випродуковану мною фільму „Наталка Полтавка" була надрукована величезна стаття Олександра Кошиця, що своєю неґативною критикою шкодить мені і всій нашій фільмовій корпорації, я примушений на слідуюче:

Я звертав увагу п. Предсідателеві Україн. Народ. Союза, а також Головному Редакторові Вашого часопису „Свобода", щоби **не чіпали** мене і моєї справи, бо вони на то не дали ні грошей і взагалі відмовлялися від цієї фільмової справи, але бачу що Ви стараєтеся всякими способами, допускаючи на сторінках Вашого часопису нечесну критику моєї праці, вбити це початкуюче українське велике діло і хочете, щоби зневірилися українські щирі громадяне і щоб у Членів Вашого Україн. Народнього Союза пропали гроші, які в це діло вложили — останній свій цент.

З огляду на це, я звертаюся до Вас з проханням, щоби Ви були чесні і справедливі до обох сторін і не старалися мішатися в те діло, до якого Ви не маєте жадного ні морального, ні матеріяльного права. А коли Ви хочете помогти справі і урятувати це велике діло — початок української фільмової продукції, створений вільними силами українських людей, і хочете, щоби Вас не кляли Ваші члени Народ. Союза, то прошу Вас для добра справи:

Негайно надрукувати у Вашому шановному часопису „Свободі" не тільки односторонню критику проти нашої фільми „Наталка Полтавка" і проти мене, а також надрукуйте статті і других людей, що про фільму „Нат. Полт." писали красно і хвалили її.

Я домагаюся, щоби була видрукована критика на „Нат. Полт." професора Р. Придаткевича, лист проф. Улицького, а також дописи, які Ви дістали з Клівеланду, Дітройту і інших місць.

Також домагаюся, щоби помістили в „Свободі" мою відповідь на критику О. Кошиця, яку Вам засилаю.

Прошу повідомити мене, що Ви з тим зробите?

Коли Ви моєї відповіді п. О. Кошицеві не помістите, то прошу негайно звернути мені її назад!

Коли цього не зробите, тоді я напишу до Вас отвертий лист з ріжними поясненнями і документами, які я на то маю, а також звернуся через спеціяльну відозву і через другу українську пресу до всього Українського загалу, а також до всіх членів Укр. Нар. Союза, а зокрема до делеґатів на Конвенцію Укр. нар. Союза у Вашинґтоні.

Тому, коли Ви хочете себе виправдати, що Ви не нищите мого фільмового діла, то це зробите, а коли ні, то прошу тоді не нарікати, коли я примушений буду вжити всі заходи, щоби представити докладно справу Вашим членам Конвенції. **Чекаю відповіді од Вас до 3-х днів, по одержанню Вами цього.** Коли не буде вдоволяючої відповіді, починаю вживати інші дороги! Остаюсь з правдивою пошаною

В. Авраменко.

II.

Василь Авраменко.

Моя відповідь Олександрові Кошицеві

на критику першої звукової фільми "Наталка Полтавка", виробленої "Авраменко фільм Продукшен, Інк." в Америці. /На статті О. Кошиця, надруковані в часописі "Свобода", чис. 84-87 з днів 12-15 квітня 1937, - органові Укр. нар. Союза, Джерзи Ситі, Н. Дж. -

Шановний пане професоре, Кошиць! Перечитав Вашу "сердечну" критику на фільму "Наталка Полтавка" і з дива не можу вийти, як Ви могли так нечесно і фальшиво писати! Ви ж наш великий професор і коли Вам так залежить на добрі українського мистецтва, то чому ж Ви, шановний професоре, мене просто ВИГНАЛИ, коли я до Вас звертався, щоби Ви обняли музичну сторону нашої фільми. А я все ж тоді стерпів образу і посилав до Вас мого менаджера п. Ґанна, щоби той упросив Вас помогти нам добре зробити першу нашу українську фільму, а коли мій менаджер до Вас звернувся, то Ви сказали: "Гроші є, тоді будемо балакати, нема, - то йдіть під три чорти! бо перше Вам гроші, а потім українська справа!" - це Ваші дословні слова. І після цього, яке Ви маєте право забірати слово, коли Ви у фільмі нічого не розумієтеся. Ви ж самі кажете, що "швець мусить знати шевське діло", а Ви того також не тримаєтеся! Ви можете писати за музику, спів, але Ви в костюмах, режісурі нічого не розумієте, а ще до того в сценарію - то Ви анальфабет. Бо коли б Ви розуміли так справу, як Вам хтось написав цю критику, то Ви давно-б були щось зробили. Ваша критика не є критика - а бабська лайка - і мені просто соромно, що Ви так низько упали і дали себе де-котрим гуманам звести і, мабуть в гарячці, написали не критику, а балаганство з російсько-малоросійськими виразами. Коли пишете критику, то потрібно пояснити, як має то правдиво виглядати. А Ви цього не зробили! І що означають такі штурбацькі Ваші вирази: "чия то дитина - Котляревського чи Наталки?", "біґання за зайцями", "балаганний балет", "російська лампадка"!.. І коли Ви стали таким великим українським націоналістом? Чи від того часу, як Ви читаєте "Возрожденіе Россіи" - монархистичну московську ґазету, чи може тоді, як дома у Вас не українська, а "общепонятная русская" - московська мова лунає на всі заставки?

Ви ж самі нічого не зробили. Вам люде зробили, а Ви на готове приходили. Чи я маю право переробляти чи ні яку пєсу, що ставлю на фільму, це моя річ, а не Ваша. Бо Ви - великий професоре - звикли, щоби за Вас робили, а я сам мушу все доконувати. Ще вернуся, що "швець знай шевське діло". Ви ж кінчили науку на попа, то чому ж пішли в діріґенти, краще бути попом, а так виходе, що Ви також "швець", бо беретеся не за своє діло. Я ще хочу пригадати Вам, що коли які є браки /хиби/ у нашій фільмі, то це і Ваша вина, бо Ви не хотіли піти мені назустріч, і Вам справа українська не є перша, а гроші, гроші.. Ви пригадайте, як я Вам платив 800 долярів на тиждень ТІЛЬКИ ВАМ, бо хористам платилося окремо. Це було під час Свят Вашинґтона і тоді Ви не хотіли українського ґимну співати і таки не співали, а співав Ваш хор САМ, без Вашого діріґування, а Ви втікли. Як про це зубли, то я видрукую Ваші росписки і Контракт з Вами, щоб знали люде правду. І коли я ще бідую і винен людям гроші, то Ви і подібні Вам люде винні та такі нечесні критики, як Ваша. Ви мене не вбєте жадними критиками, я шаную кожду критику, бо критика справедлива є велика наука. Що до Вашої критики - то нехай люде самі судять: чи вона справедлива чи фальшива. Тепер Ви турбуєтеся за дальші фільми. Тому я Вам заявляю публично, щоби Ви були ласкаві і взялися до постановки "Запорожця за Дунаєм". І коли Ви це зробите і Вас не будуть критикувати, то тоді Ваша критика буде оправдана, а коли Ви цього не доконаєте, то не перескаджайте "шевцям" робити велике діло для українського народу. А Ви їжте "малороссійскіе" пампушки і дальше читайте "Возрожденіе Россіи" чи другі російські часописі, крім українських, і не старайтеся за порадою других людей нищити бідних людей, що останній свій цент віддали на велике початкуюче діло. Це також Вам пишу щиро, щоби Ви перед смертю поправилися і загладили ще за життя Ваші страшні національні промахи. Щоб в історії України Ви були записані світлою людиною, а не тою, що за порадою Большевиків вишкрябує зі своєї фотоґрафії національну україн. синє-жовту відзнаку /хоч її в книжці і не було видно добре/, ту відзнаку, якою обдарувала Вас Українська Держава. От, большевицької фільми Ви не критикуєте!? А коли я знайшов щирих жертвенних україн. патріотів і зробив фільм - Ви мене нищите! Дуже жалую, що Ви мене примусили так писати, але знайте, що ті, що нищать Українське діло, а ще до того ніби-то добрі Українці, такі як Ви, то Я мушу стояти в обороні дійсно Україн. мистецтва, якому служу і буду служити до смерти, а також Україні. Тому і кличу Вас, щоб Ви взялися до праці і самі виробили фільму з Вашими славними радниками! Тоді я скажу, що Ви герой і Україна запише Вас золотими буквами в історію, а я склоню голову перед Вами!

В. Авраменко

М. Костишин.

НЕДАВНО ЦЕ БУЛО

(Присвята видавництву Ювилейної Книги У. Н. Союзу).

Недавно це було, здавалось прогуло,
Марнісенько щезло без тями
Те лихо несите і щастя розбите.
Хтож знав, що заграє як море розлите,
Зірветься мов вихор степами

В країні, де воля. В ній витає доля,
Про давнє минуле розкаже,
Не хибить ні криски, іще від колиски,
Щоб знали нащадки про жниво і зиски,
Що труд для народу марно не поляже.

Хоч ми сміло станем, в минулість поглянем,
Під серцем холоне мов ледянна крига.
Скільки посвят труду клалося від люду,
Щоб змити народню ідею від бруду,
Про це вже розкаже Пропамятна Книга.

Як плила ця хвиля, хто в ній клав зусилля,
Без стриму боровся з судьбою,
Добирав охоти, рвався до роботи,
Забував буденні родинні турботи,
Щоб прапор піднести горою.

Побіда створила, в цілі довершила,
Зріс Союз, мов батько нас вяже.
В нім світло як смуга освічує друга;
Кому в цьому світлі належить заслуга?
Пропамятна Книга розкаже.

Про кривди болючі і рани пекучі,
Як вогні досвідні палають,
Як мрії здійснились, струями розлились
Під зоряним стягом прав своїх добились,
А труди — знай сонцем сіяють.

Кавпіс-Гейкі (Гейкі-Кавпінен).

КОЛИ МАТИ ПОМЕРЛА

(Докінчення).

(5)

— То добре, лише держи язик за зубами, а можеш ввійти.

Христя взяла в руки колодку карт і стала знову розкладати їх. Змішала їх, перетасувала, зібрала, знову перемішала, потім розложила в трьох купках і сказала до одної з дівчат:

— Збери тепер на твоє щастя!

Дівчина зібрала їх і глянула на останню. Була то чорна карта, тому Христя сказала:

— Збери ще раз!

Дівчина послухала.

— Тепер добре — озвалася Христя врадувана. Спідна карта була червона — це перший знак щастя!

Розложила карти в ряди й говорила далі:

— Багато дечого вже вдійснилося, багато ще здійсниться. Ти перейшла тяжку недугу, яка великий смуток потягла за собою, а також і інші річи. Лихо стрінуло тебе від чорнобривого хлопця, одначе бачу тут і жінку, яка обмовою причинилася до того. Ти хотіла відбути далеку дорогу, та виринули великі перешкоди.

Тут одна з дівчат прошептала:

— А ти справді осінню вибиралася до Виборґа.

— Тихо будь! — обурилася дівчина, якій ворожили, бо хотіла довідатися якнайбільше.

— Подобаєшся русявому хлопцеві. Ще того не знаєш, та небаром дістанеш листа від нього. Чорнобривий стоїть тобі все на перешкоді. Бережися його! Диви! Весільний стіл точнісенько перед тобою випав! Незабаром буде твоє весілля з русявим хлопцем. Хата твого будучого чоловіка стоїть над берегом моря. Стріне тебе також якесь нещастя: вогонь або худоба вигине. Зпочатку матимеш самі дочки, а потім синів: одного або двох.

Христя замовкла. Дівчина, не питайчись, всунула їй в руку трохи грошей як подяку, за таку добру ворожбу.

— Тепер мені, тепер мені! — просили дівчата.

— Як будете тут так довго сидіти, то запримітять і станують вас шукати — перестерігала Христя.

— Ще трохи! Скорше! — наставали дівчата.

— Та мені всеодно — відповіла Христя та стала тасувати карти, та в цій же хвилині хтось відімкнув двері.

— Хто там? — озвалися перелякані дівчата.

На щастя то була лише Стіна.

— Ого, то тут викладаєте карти? — сказала входячи. — А ти також тут закватирувався? — говорила далі, звертаючись до мене — забирайся, батько шукає тебе.

— Одначе нічого не говори — просили дівчата Стіну — тай ти, хлопче, памятай! — кликали за мною.

— Що маю говорити? — успокоювала їх Стіна і ми пішли до хати.

— Де ти був? — спитався мене батько відразу.

— Дівчата пішли були до коров і він був разом з ними — відповіла за мене Стіна.

Коли я почув, як зручно Стіна викрутилася, я забажв їй допомогти та сказав:

— І не дали собі ворожити!

— Ага! казали тобі, щоби ти не зрадив їх тайни — засміялися всі, а хлопці гурмою вибігли на подвіря. Підкралися якнайтихіше під двері стайні та стали підглядати крізь щілини. Небаром один заспівав:

Мудра ворожка з карт і на долони
Прийдешню долю нам відслонить.

— Неправдаж, дівчата? Відчиніть, хай і ми дізнаємося, яке там щастя жде вас!

Дівчата відчинили.

— Ходіть, ходіть. Тут нема ніяких тайн. Ми прийшли лише оглянути гарні корови.

— Або заглянути в гарні карти — поправили хлопці.

— Чи ти глухий? Я сказала корови, а не карти.

— Я не глухий, бо я чув крізь двері, яке подруже щастя Христя викладає вам!

— Неправда! Ти зле чув. Щось таке нікому з нас і на думку не прийшло.

— Ні? Невжеж? — тут звернувся до Христі. — Заглянь но в карти та скажи, яка доля жде мене! Коли мені щастя виворожиш, дам тобі пять сотиків; коли щось злого — пережований нюх табаки.

— Коли не маєш нічого ліпшого дати, то мусиш виректися ворожби, навіть колиб я іншим викладати карти, а таки я не викладала карт — відповіла Христя.

— Тим гірше, мушу взяти з того, що ти вже іншим обіцяла.

Скінчилося викладання карт. Дівчата вернулися в хату, а хлопці за ними. Дрочили одно одне, допікали одно одному аж до вечері. При вечері я заснув і не знаю, що далі було.

Як я пробудився, було вже геть зполудня. Гості майже всі розїхалися, а ті, що ще були, готовилися до відїзду. Скрипака також випустили з парні.

На моє велике зчудування не всі гості розїхалися. Олеся з Немелі не відїхала з іншими і на другий день також, осталася з нами навсе. Я був дуже радий з того, бо памятав, яка вона була добра для мене. Не була теж така вередлива, як Стіна.

Одно лише мене сердило: відтепер я мусів спати в кухні з парубком Лясієм, якого батько наняв літом до роботи. Та пізніше також з тим погодився я, саме тоді, як я вже був такий великий, що міг сам ходити в село й там довідався неодно, що мені вияснило причину тієї зміни. Тому теж подумав я собі:

— Чимало дечого є на світі, чого ми не розуміємо, поки ми малі.

ПОВІДОМЛЕННЯ.

В справі Пропамятної Книги У. Н. Союзу подаємо до відома членства, що на засіданні головного екзекутивного комітету У. Н. Союзу з 17-го лютого 1936 року рішено таке:

Пропамятна Книга коштуватиме $5.00 за один примірник. Коли мова про членів У. Н. Союзу, то вони обовязані покрити тільки кошти висилки Книги та видатки, получені зі спеціяльною оправою цеї Книги. Ці кошти виноситимуть $1.00.

Член У. Н. Союзу може замовити ТІЛЬКИ ОДНУ КНИГУ ПО ЦІНІ $1.00. Те замовлення має наступити ЧЕРЕЗ ВІДДІЛ, до котрого дотичний член належить.

Тому відділи повинні виготовити списи тих членів, що бажають замовити цю Пропамятну Книгу, сколектувати від кожного належитість у сумі $1.00 та прислати замовлення разом з належитістю до адміністрації „Свободи". Замовлення треба надсилати впродовж наступних ТРЬОХ МІСЯЦІВ, а саме, березня, квітня і травня.

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ У. Н. СОЮЗУ.

ПЕРЕДКОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ

58.

Відділ 67 У. Н. Союзу в Ансонії, Конн., ухвалив на звичайних зборах такі проєкти:

1) Старі члени є дуже покривджені, а найгірше ті, що сплатять у Союзі від початків. Їм повинні ми дати відповідну дивіденду.

2) До головного уряду вибирати бодай половину тут уроджених українців, а тим дамо більше заохоти до організування молодих членів.

3) Редакторів щоб вибирала головна конвенція і заразом ухвалювала платню для них.

4) Часопис „Свобода" щоб виходив у тім самім напрямі, а як можливо, щоб його побільшити.

5) Члени, котрі взяли позичку на свою грамоту і від цього платять 6%, щоб платили тільки 3%.

6) Щоб делегата на конвенцію відділ вибирав тоді, як має повних 50 членів.

7) Конвенція щоб відбувалась що 6 років в осідку (в домі) У. Н. Союзу.

8) Конвенційний фонд зменшити на 3 центи.

9) Народній фонд цілком знести.

10) Фонд адміністраційний зменшити на половину.

11) Щоб У. Н. Союз злучити з іншими українськими організаціями разом.

12) Жаден урядник не має забирати два уряди, бо є багато наших членів здібних до всяких робіт.

Іван Шуран, предсідник і делегат; **Іван Андрушко**, скарбник; **Григорій Патинок**, секретар.

59.

Сестрицтво „Любов", від. 37 У. Н. Союзу в Елизабет, Н. Дж., ухвалило на зборах такі проєкти:

1) Даємо повне признання головним урядникам У. Н. Союзу за їх щиру працю для організації. Тому, що так чесно працювали, хай їх шановні делегати знову виберуть до тієї праці, щоб надалі так працювали для організації й нашого народу.

2) Члениці кривдують собі, що завискоий процент на позички, затягнені на грамоти. Тому проєктуємо зменшити з 6 на 4 проценти.

3) Домагаємося дивіденди в формі опусту хоч за два місяці. Зменшити теж висоту вкладок, бо не хочуть вступати до організації. Кажуть, що задорога.

4) Не силувати молодіж на щоденну газету, бо не хотять читати, а платити треба.

5) Щоб конвенція була що чотири роки, а делегати хай ухвалять, де має бути.

6) Не ухвалюйте будувати Сиротинця чи Дому для Старців, бо то був би для членів завеликий тягар і організація на тім потерпілаб.

7) До календарів не змушувати. Хто хоче, хай замовляє.

Бажаємо шановним делегатам якнайкращих успіхів у нарадах.

Анна Погранична, предсідниця; **Анастасія Огар**, касієрка; **Евдокія Кардаш**, секретарка; **Марія Кіценюк**, делегатка.

60.

Товариство „Згода" в Клівленді, О., відділ 358 У. Н. Союзу, ухвалило на зборах, дня 21. березня дати під розвагу делегатам такі точки:

1) Знижка смертної рати для жінок.

2) Створити шкільний фонд для молодіжи.

3) Злука Союзів.

4) Постаратися за Дім Старців, котрий був би піддержаний грамотою членів, котрі цього собі бажають.

5) Щоб орган У. Н. Союзу „Свободу" видавано в демократичнім дусі і його напрямку, а не як до цього часу, як редакторам подобається.

6) Зменшити фонд конвенційний і платню делегатам.

7) Щоб делегати рішили місце будучої конвенції.

Анна Гавриляк, предсідниця; **Стефанія Палива**, делегатка; **Варвара Скоратко**, касієрка; **Анна Жук**, секретарка рек.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

200 FOLK DANCERS AT COLORFUL FETE

Ukrainian Club Hailed—Zaporogian Sword Performance Wins the Most Applause—30 in American Group

Lithuanians, Poles, Armenians, Finns and men and women of five other nationalities participated in the first of the season's folk dance festivals held in the Randals Island Stadium and sponsored by the Folk Festival Council in cooperation with the Department of Parks.

The program lasted for more than two hours and included twenty-nine national dances by representatives of nine different national groups and eight general dances in which the entire 200 dancers joined.

The twenty-four men and women from the Ukrainian Dancers Club, as is usually the case when they appear, were the most spectacular performers of the afternoon, the men displaying their Zaporogian Sword Dance.

The largest group was the American Folk Group. There were thirty of them, but they were not the best trained.

(The New York Times, Monday, April 26, 1937.)

ЦАР ТОНІВ І ЦАР „ВСЕЯ РУСІ"

Геніяльний музик Франц Ліст приїхав до Петербурга на гостинний виступ на царському дворі. На концерті явився Александер II. з цілим почотом.

Ліст саме виводив одну зі своїх найкращих мельодій, як наразі завважив, що цар балакає собі з придворниками. Ліст, обурений до живого, зараз же перервав концерт.

— Ви чому перестали грати? — спитав цар.

— Ваша Імператорська Величність — відрубав Ліст, — гадаю, що коли цар всеї Русі говорить, то звичайному смертникові не лишається нічого іншого, як лише сидіти тихо.

Придворники позеленіли з остраху. Таке зухвальство! З концерту, очевидно, нічого не вийшло, проти Ліста почали слідство. У висліді жандармерія доручила геніяльному музикові наказ якнайскорше покинути Росію. „Вредний іностранец".

Після революції 1917., як тайні архіви царської жандармерії перестали бути тайними, знайдено там м. ін. і акти справи Ліста. Це короткий, а тимбільше вимовний протокол:

„Музикус, по прізвищу Ліст, мадярського походження, батьки невідомі. Небезпечний осібняк, революціонер і пияниця. На приказ Його Імператорської Величности негайно видалити з Росії за зухвалу поведінку".

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

О. Ж., Коскоб, Конн. — Проєкти друкуються в такім порядку, в якім приходять до редакції. Проєкт 250 відділу був видрукуваний у „Свободі" з 27. квітня б. р.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЗАСТОСУЙМОСЯ ДО НАУКИ ВАШИНГТОНА.

Всі знаємо, що війна сьогодня не обмежується до самої фізичної боротьби армії проти армії, але є боротьбою фізичних, інтелектуальних, а навіть фінансових сил одного народу проти другого. І тому, хоч не чуємо гуку гармат та ропоту скорострілів, хоч не бачимо проливу крови, боротьба всеодно ведеться. Іншими словами, тепер війни не провадить сама армія, але воює цілий нарід. А коли тягар ведення війни перейшов з армії на цілий нарід, то нарід, щоби бути побідним, мусить бути зорганізований як армія.

Армія складається з ріжних частин, ріжного роду зброї і має ріжні способи воювання, але в потребі те все є під уміло орудою команди і гармонійно прямує до одної і тої самої цілі. А нарід, щоб міг успішно боротися за свої права, теж мусить вміти витворити таку ідею, щоб нею захопились усі партії і всі разом до тої ідеї змагали і за неї боролись, хоч може не всі тими самими способами. Правдива політика не полягає на створенню якоїсь одної сильної партії й нищенню інших, бо це означає внутрішню боротьбу, але полягає на запряженню всіх партій до спільної праці.

Вашингтон, якого слушно називають батьком американської держави і основником правдивої демократії, сказав у своїй головній промові до американського загалу виразно і недвозначно, що державна керма нації має спочивати в руках цілого загалу, а не якоїсь одної партії. Дальше він наказує, щоб той загал навик думати та говорити про себе як про одну збірну одиницю, як про одну націю, а національну злуку вважав як своє божество. В тій самій мові Вашингтон остерігає перед скупченням влади в руках якоїнебудь партії, бо партія, як він каже, хочби навіть найідеальніша, скорше чи пізніше викличе заздрість і невдоволення серед загалу, розпалить ненависть серед тих, які повинні себе любити, нацьке брата на брата, спричинить тертя та заворушення, одним словом: викличе внутрішній розклад. Влада в руках будьякої партії це штучне, підступне, а часто навіть брутальне накидування волі меншости цілому народові. Це панування одної части загалу над другою це початок революції, яка кінчиться деспотизмом, або цілковитим упадком, руїною. Тому, каже Вашингтон, партії, це значить, групи людей, що такі ідеї пропагують, є дуже сумнівні.

Ось так говорить Вашингтон, чоловік, не тільки великого розуму, характеру і політичного досвіду, але чоловік, який боровся за свої і свого народу ідеали, а на доказ слушности своїх переконань, злучив Злуч. Держави — найбільшу, найкращу та найсильнішу державу в цілім світі.

Ідеї, висказані Вашингтоном перед сто сорок роками, і сьогодня не перестарілись. І наш український загал в Америці вже зрозумів, що боротьба з ворогом лиш тоді може бути успішна, коли в тій боротьбі візьме участь цілий нарід. Той загал зрозумів також, що партія, хочби і найсильніша чи найідеальніша, є тільки частиною загалу, і вона не може захопити цілого загалу, бо це не можливе, бо всі люди не думають однаково. Вона може тільки силою накинути себе загалові. Український загал з власного досвіду знає, що кожна партія вже з природи річи має свою головну ціль взяти верх над другою, а це не єднає, а розєднує і викликує заколоти. Творити нові партії це значить вносити більше незгоди, більше роздорів, викликати нові непорозуміння, а того всього нам не треба. Тут треба лучити і єднати те, що вже є, і з того будувати таке, на яке нас стати. Але будувати зараз, а не в майбутньому, про яке ми так залюбки говоримо, занедбуючи сучасність. Не забуваймо, що минувшість це тільки згадка про те, що минуло, а майбутність це те, що може бути, а може й не бути; це тільки мрія, надія; а теперішність, це властиве життя, яке ми так занедбуємо, оплакуючи минувшину, або мріючи про „майбутнє".

Маючи на думці злуку цілого загалу та розпочаття життя в теперішності, американські українці зачали лучитися в Стейтові Організації, які в свою чергу обєднуються і злучаться всі разом в одно суцільне тіло, яке буде репрезентувати та заступати інтереси всіх українців, без ріжниці на їх політичні чи релігійні переконання.

Адв. В. Кузьма,
Нюарк, Н. Дж.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ЧЕСТЕР, ПА.

Свято Ольги Басараб.

Заходом Союзу Українок відділу другого, відсвятковано „Свято Ольги Басарабової" дня 28. березня 1937 р. в галі Українського Народнього Дому.

Свято відкрила вступним словом предсідниця відділу п. Анна Гливяк, в котрім висказала, що жертва покійної Ольги стала почином до ширшої акції українського жіноцтва. Бесідниця представила цінні та невміручі прикмети геройки та підчеркнула вагу святкування таких свят. Вкінці візвала присутних віддати належну пошану покійній Ользі через повстання з місць.

В першій части програми хор „Лисенка" під управою п. Франка Лаврука відспівав такі пісні: „Сміло, други", „За тебе, Україно", „Прощай, дівчино". Вірш „Це вольний духом український цвіт", виддеклямувала школярка Любка Перчак, а вірш „Воскресне мати Україна" Олена Соломчак. Святочний реферат виголосила місцеве членкиця С. У., п. Марія Лаврик. Бесідниця дуже гарно представила визвольні змагання інших народів, в яких жіноцтво ставало чоловікам до помочі як фізично, так і духово. Вона описала геройство українського жіноцтва в давніх часах, навела приміри з новітних визвольних змагань і вірно розкрила життя, працю, геройство та мученичу смерть покійної Ольги Басарабової. Вкінці, змальовуючи поле для праці для українського жіноцтва в Америці, візвала присутних заприсягнути в своїх серцях, що будуть піддержувати і жити ідеєю покійної революціонерки.

Другу часть програми виповнили: брати Михайло і Франко. Лаврик, знані радіові співаки, відспівавши дует „Реве та стогне", котрий на оплески присутних мусіли ще раз повторити. Вірш „Скрізь плач і стогін" виддеклямувала школярка Олена Михальцевич. Пісню „Ой у полі могила" відспівав потрійний дует молодих хористок. Вірш до „Молоді" виддеклямувала Юстина Огар. Сольо „Дивлюсь я на небо" відспівала люблена співачка п. Марія Лаврик. Сольо на пяні відіграв радіовий піяніст п. Франко Лаврик а саме: „Синя чічка" і „Українська Думка".

Реферат англійською мовою виголосила місцева членкиця відділу, п. Марія Барагура. В нім представила необхідність участи українського жіноцтва у визвольній боротьбі. Дуже вірно змалювала життя, працю, геройство та відданість покійної Ольги і завзивала присутних іти слідами тої, якій віддаємо пошану. В своїй промові висказала, що тільки через свідомий націоналізм зможемо здобути Вільну Соборну Українську Державу.

В третій части програми шкільна орхестра під управою молодої піяністки Еви Сороки відіграла кілька пісень.

Четверту часть програми виповнила шкільна молодіж. Пісню „Видиш, брате мій" відспівав дитячий хор під управою о. Омеляна Мицика і при акомпаніяменті п. Франка Лаврика. Вірш „Сорити" віддеклямувала 6-літня школярка Геня Аркнес. Дитячий хор відспівав дві пісні: „Пісня про Байду Вишневецького" і „Не пора". Вірш „Рідна Мова" віддеклямував 10-літній школяр Івась Михальцевич. На пяні сольо відіграла і рівночасно відспівала пісню „Гей там на горі Січ іде" наша наймолодша піяністка Любка Перчак. Сольо пісню „Всі працюють" відспівав знаний і люблений всіма радіовий співак Йосиф Гапій. Вкінці дитячий хор відспівав пісню „Не здавить ворог нас".

Тут я хочу сказати, що, прислухуючися дитячим співам, деклямаціям, солям, дуетам, я бачу надію на кращу будучність української еміграції, бачу, що через такі дитячі виступи дасться не лише затримати молодіж від чужих впливів. Тому всі свідомі українські батьки повинні старатися посилати своїх дітей до українських шкіл і не жалувати кілька центів за науку, бо, даючи колекту чи то парохіяльну чи шкільну, вони платять за виховання, будучих свідомих українських борців.

Кінцеве слово виголосила секретарка відділу, п. Петрунеля Пецюх. В своїй промові бесідниця навела останні слова, писані власною рукою покійної Ольги на стіні у келії „За кров, за сльози, за руїну, віддай, віддай, нам Україну". Розбираючи ці слова, бесідниця дуже розумно вияснила становище покійної Ольги до всіх українських політичних партій, які товчуть, що тільки вони визволять Україну. Тими словами взивала бесідниця ставати до боротьби з ворогами, помагати морально і матеріяльно Визвольний Боротьбі, та нищити большевизм, що приманливими словами закликає народ до робітничого рабства.

Вкінці промовляв місцевий парох укр. прав. церкви, о. Мицик, на тему: „Яку науку повинні ми виносити зі святкування національних свят". Бесідник вказав, що багато сьогодні є патріотів, але багато між ними людей без чину, без праці для ідеї визволення України. Тому святкування національних свят має бути не парадою, не хвальбою, або лише матеріяльним здобутком, але наукою схоплення ідеї українських героїв, перещепленням цеї ідеї в наші серця для скріплення сил до дальшої боротьби. А маючи ідею українських героїв, ми маємо вказаний нам шлях, ми маємо ту зорю, що провадить нас до визволення України, до світла і правди. Тому плекаймо ідею українського націоналізму, а при помочі її ми збудуємо сильні характери, а організації будуть відпорні на всякі приманливі та підступні кличі зрадників свойого народу. Вкінці завізвав присутних українських жінок, щоб завзивали своїх дочок ставати членами Союзу Українок і під проводом їх приучувалися працювати для українського народу.

Свято закінчено національним гимном „Ще не вмерла Україна".

Зі свята Союз Українок призначив 20 долярів, а то для мамів Біласа і Данилишина по 5 долярів, а на Боевий Фонд 10 долярів.

Гроші вислано через Обєднання.

Присутній Бойко.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Шкільний концерт у честь Т. Шевченка.

Для батьків найприємнішою є та хвилина, коли вони бачать, як їх діти, що виросли далеко від любої України, виказують цю саму любов до її традицій, до її ґеніїв, що і старші. Дня 4. квітня деякі батьки мали нагоду бачити концерт у честь Т. Шевченка, який уладжувала Українська Народня Школа під ч. 333 Іст 10 вулиця. Концерт цей відбувся в домівці тов. „Просвіта" в неділю, в 3. год. пополудні. Треба з приємністю підкреслити, що концерт випав надсподівано гарно. Видно було, що вчитель і діти старалися, щоб цей концерт випав для звеличання нашого ґенія якнайкраще.

Концерт відкрив голова шкільного комітету, п. Ілля Паликій, зясувавши значіння свята для української молоді в Америці. Потім дитячий хор під проводом свого вчителя Ів. Харамбури відспівав „Заповіт" Т. Шевченка й уривок з поезії Т. Шевченка „Реве та стогне Дніпр широкий", за що публика нагородила їх рясними оплесками. Потім учениця Анна Ґловацька віддеклямувала гарно вірш Т. Шевченка „Розрита могила", а Анна Дрозд віддеклямувала уривок з поезії Т. Шевченка „Чи ми ще зійдемось". Після цього маленька дівчинка Макар відспівала сольо до слів Шевченка, музика М. Скоробагача. Святочну промову виголосив учитель цеї школи Ів. Харамбура. Він змалював тернистий шлях нащого ґенія та підкреслив його залізну волю і велику любов до України. Також представив присутнім цей шлях, яким то поет казав іти українському народові до здобуття Вільної Соборної України. Промова ця зробила на присутніх миле враження. Потім ученик Мирослав Паликий, при акомпаніяменті своеї сестри Стефи, відограв на скрипці кілька народніх пісень, за які присутні нагородили його бурею оплесків. Опісля Стефа Паликій виголосила анґлійською мовою промову до молоді, в якій вказала на безмежну любов Шевченка до українського народу. А при кінці закликала молодь полюбити свою Україну так, як полюбив Т. Шевченко, і, не звертаючи уваги на це, чи жити будемо на Україні чи ні, але не однаково нам повинно бути, як нашу Україну будуть держати вороги під своїм ярмом.

Потім деклямували Анна Назар, Анна Назарійчук, Андрій Назарійчук і Ліда Дрозд. Ця остання заслугує на спеціяльне признання, бо свою деклямацію виголосила з таким відчуттям, що не одному з присутніх полилася сльоза по лиці, а по скінченню не було кінця оплескам. Потім дитячий хор відспівав дуже гарно кілька пісень, а закінчено свято національним гимном.

По закінченню концерту було можна побачити радість тих батьків, яких діти перед хвилиною доказали, що цей труд і гріш, які родичі вкладають на їх науку не пішли на марно. А тепер подумаймо скільки то є батьків, яких діти марно тратять час по вулицях чи „шовах"? І чи не краще булоб вислати свою дитину до української школи, де моглаб вона запізнатися з українською традицією, з мовою, піснею, історією і з ґеніями України? Я, як батько, що бачив, який пожиток приносить наша школа, вірю, що на другий рік не буде в нашій громаді й одного такого батька, щоб своеї дитини не післав до цеї нашої школи, в якій вона навчиться всього того, що створили наші батьки та прадіди.

Батько.

ДІТРОЙТ, МІШ.

Третя конвенція Союзу Українок Америки.

Весна для українських жінок повинна бути не лиш веремям соняшних промінів, пахучих квітів і романтики, але також часом мозолистої праці в ділянці громадської роботи. Праця над собою, над освідомленням своїх дітей в українських справах та обовязки супроти своеї організації — отсе одні з найголовніших завдань української жінки.

Ось чому так на часі являється цьогорічна конвенція Союзу Українок Америки, що відбудеться в Філядельфії, Па. Її завданням буде не тільки провірити працю організації за останні два роки, але також намітити пляни праці на будуче.

Справа надходячої конвенції спонукала також члениці чотирьох відділів С.У.А. в Дітройт зійтися разом на спільні наради. Слід зазначити, що орґанізоване жіноцтво міста Дітройт проявило багато праці за останні два роки. Число імпрез, влаштованих більше для пропаґанди серед чужинців ніж для гроша, піднесло рівень орґанізації. От хочби вистава вишивок з річевим рефератом анґлійською мовою, свято ноші здається перше в Америці, свято книжки, свято Басарабової і т. п. Далі, літературні відчити, праця над заложенням відділових бібліотек, купно народніх строїв, купно рукописів Кобилянської та часописи з краю — корисно впливають на жіноцтво. При тім листування з централею С.У.А. та з матернім товариством у Львові, а також листування з такими визначними письменницями як О. Кобилянська і К. Гриневичева підбадьорює жіноцтво в його громадянській роботі.

Та яке було розчарування дітройтського жіноцтва, коли з обіжників, що його розіслала централя С. У. А., воно довідалося, що на переведення конвенції призначено всього два дні. Щож за такий короткий час можна обговорити? Таж звіти головної управи, звіти делеґаток, дискусії, спосіб орґанізування молодшого, тут родженого жіноцтва та справи вкладок заберуть майже ввесь призначений час. А далі, хіба можна проминути таку важну справу як видавання журналу? Самим тільки голосуванням не розвяжемо цеї важної справи. Треба обговорити не тільки його матеріяльну, але й моральну сторінку. Союз Українок у Львові дожидає нашої піддержки в міжнародніх звязках. Чи маємо мовчки погодитися з тим фактом, що на міжнародній конференції жінок у Ціріху нас ніхто не репрезентував? Здається, що також на вибір нового уряду треба присвятити трохи часу. В нас звичайно цю справу полишається на сам кінець, коли делеґатки перемучені і не застановляються багато над тим, кого вибирають. Адже від доброго проводу залежить розвій і зріст нашої орґанізації. Колиж іще додати реферати, концерт та похід на могилу покійної орґанізаторки, то ледви чи така з поспіхом переведена конвенція вийде на добро орґанізації.

Ось чому чотири відділи С.У.А., а саме 5, 16, 23 і 26 у Дітройт просять конвенційний комітет розглянути плян нарад і продовжити конвенцію ще на один день. Коли цього не можна зробити, то тоді обмежити число рефератів, відкинути концерт, а похід на могилу бл. п. Рибакової замінити на панахиду. Це буде належною пошаною для покійної а також не забере багато часу, який на конвенції буде дуже обмежений.

Марія Бойко, секретарка.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

МІНЕРСВІЛ, ПА. — Бр. св. о. Николая, від. 78, подає до відома членам, що місячний мітінґ відбудеться дня 3-го мая 1937 в гали церковній зараз по Службі Божій. Для того, що припадає у великодню неділю, уряд відложив цей мітінґ на другий день по Воскресенню. Уряд братський подає також, що ті члени, котрі були суспендовані в місяці марцю і цвітню, то нехай прийдуть на цей мітінґ і вирівняють свої вкладки, що довгують до братської каси, так будуть приняті наново, аби потому не нарікали на урядників, відділу, що потратили свої грамоти через суспензу уряду відділового. За уряд бр. — Т. Стецьо, предс.; Ант. Боньчок, кас.; Андрій Боньчок, секр.

RADIO.

Панна Нікі Дзяфін (Nicki Jaffio), що виступає в ролі Оксани в опереті „Запорожець за Дунаєм" (Venezia Theatre May 8 and 9), відспіває пару пісень із „Запорожця" на радіостації WBNX (1350 Кс.) між 4. і 4:30 пополудні в суботу, 1-го травня.

УКРАЇНСЬКА РАДІО ГОДИНА.

Заходом Від. ОДВУ в Клівленді, Огайо, передасться через стацію WJAY 610 Кс. на Великдень, 2-го травня 1937 р. Проситься всіх свої радія понаставляти на стацію WJAY в годині 2:30 до 3. пополудні.

—o—

Заходом Українського Хору укр. церкви з Мекіз Ракс, Па. буде передане з радіової стації KDKA дня 2-го травня (May) від год. 1.30 до 2-гої „Воскресеніє Христове". Виступлять два хори укр. церкви під управою диригента В. Шостачка.

Учитель: Парасольський, що нас більше всього вражає в житті старинних римлян?

Ученик: Це, що вони так добре говорили латинською мовою.

ТАРЗАН І БОГИНЯ МАЇВ.

(12)

Коли Джордж прочуняв з першого переляку, він вискочив чимскорше з маґазину і з криком побіг на поклад. „Звірі, дикі звірі на кораблі", кричав він по дорозі, викликуючи паніку довкруги. Тимчасом це не був ніякий „дикий звір", тільки маленька Нкіма, яка з туги за Тарзаном подалася за ним на корабель. Нкіма теж вискочила на двір.

Джордж біг мов бішений з переконанням, що цей страшний „звір" біжить за ним. Він успокоївся щойно тоді, коли прибіг до товариства майора Мартлінґа і Тарзана. Та в тому ж моменті якесь сотворіння скочило Тарзанові на рамя і з переляканими на смерть очима, обняло своїми довгими раменами його шию. Це була Нкіма, яка відразу пізнала Тарзана.

S-12

„Нкіма, що ти тут робиш?", скрикнув крайно здивований Тарзан. Тремтючи вся, Нкіма відповіла: „Мені страшно було в нетрах без Тарзана. Страшно, страшно, страшно..." „Алеж тепер зі мною ти в більшій небезпеці", відповів Тарзан. „Ні, я не боюся вмірати з Тарзаном", відповіла вона щиро. Тарзан погладив її і запитав: „Як ти сюди дісталася?"

„Люди глупі, а Нкіма хитра", відповіла вона, набираючи поволі відваги. Далі вона почала розказувати йому, як вона дісталася незамітно до маґазинів і як там сиділа тихо, аж доки її не знайшов якийсь чоловік, якого вона дуже перелякала. Їх розмови слухав Раглян і в своїм серці снував нові підступні пляни: „Цей раз Тарзан програє, хоч він і вміє розмовляти з малпою".